

EDİTÖRE MEKTUP

Tamer YILDIZ*

FARKINDA OLUNMAYAN ŞİDDET

Hayvanlar bizimle aynı dünyayı paylaşan, aynı havayı soluyan, aynı suyu içen ve bizim gibi duyguları olan, sevinçleri, hüznüleri, korkuları, heyecanları olan canlılardır. Onlar evimizde ve bahçemizde baktığımız, bize yeri gelir dost, yeri gelir arkadaş, yeri gelir yaren olan canlarımızdır. Rahat etmeleri için uğraşırız, aç kalmalarını diye besleriz, üzülmesinler diye endişeleniriz ve koruruz onları. Kimimiz için çocuğumuzdan, kardeşimizden farkı yoktur bu minik canların. Bazılarımız onlara ilk başta temkinli yaklaşıp da alışıp sevdikten sonra canımızın bir parçası olurlar. Onların zarar görmemesi için kendimizi parçalarız.

Medyada veya çevremizde onlara karşı yapılan şiddet eylemlerinde gözlerimiz dolar, kalbimiz sızlar ve sınırlarımız bozulur. Hemen vicdan mahkememizi kurar ve onlara şiddet uygulayanları yargılarız. Hayvanlara karşı yapılan şiddet eylemlerini içgüdüsel olarak reddederiz, kınarız. Kimimiz işi aktivist olmaya kadar götürürüz. Çünkü bu duygularımızda samimiyizdir, insan olmamızın gerekliliğidir. Şiddetin her türüne karşı olduğumuz gibi onlara yapılan da tepkisiz kalamayız ve onların savunmasız ve birçoğunun bize muhtaç olduğunu biliriz.

Hayvanlara yapılan şiddetin genel dağılımına baktığımızda karşımıza üzücü bir istatistik çıkmaktadır. Bize karşı mesafeli duran, korumamıza ihtiyacı olmayan, bizden kaçan ve birçok ihtiyacını kendisi görebilen kimisine sokak hayvanı kimisine yabancı hayvan dediğimiz bu canlılara karşı uygulanan şiddet örneği bu şiddet istatistiklerinin çok az kısmını oluşturmaktadır. İnsanlar tarafından şiddete uğrayan hayvanların neredeyse tamamı bize güvenen, bize sığınan, korumamıza ve beslememize ihtiyacı olan ve bizden zarar göreceğini ummayan canlılara karşı yapılanlardır. Bu korumasız ve birçoğu kendini savunabilmekten aciz canlılara yapılan şiddet insanın bazen ne kadar da acımasız olduğunu göstermektedir.

* Tokat Veteriner Hekimleri Odası Genel Sekreteri

tameryildizvet@gmail.com/Orcid: 0000-0001-7857-7078

Geliş tarihi/Received: 13.10.2022 Kabul tarihi/Accepted: 26.10.2022

Hayvanlara uygulanan şiddet denildiğinde çoğumuzun aklına kedi, köpek ve kuş gibi genellikle gözümüzün önünde olan ve medyada yer bulan örnekler gelmektedir. Darp etme, korkutma, eziyet etme, kapalı tutma, kavga ettirme, kulaklarını ve kuyruklarını kesme, terbiye etmek için vurma, kızgın demir ile işaretleme, duygusal ve fiziksel taciz bu bağlamda sürekli karşımıza çıkan örneklerdir. Bunlar hepimizce bilinen ve bizi derinden yaralayan şiddet türleridir. Peki sosyal durumumuz, yaşadığımız çevre ve medyada yer bulmaması nedeniyle haberdar olmadığımız, kimimizin ise umursamadığımız, hayvanlara şiddetin uygulandığı durumlar yok mu? Elbette var ve mesleğim gereği birçok kötü örneğiyle karşılaştığım bir şiddet türünü sizlerle paylaşmak gerekliliğini ve farkındalık oluşturmak sorumluluğunu omuzlarımda taşıyorum.

Hayvanlara şiddetin gerekçelerini; psikolojik rahatsızlıklar, şiddete meyil ve biraz önce bahsettiğimiz onların savunmasız olmaları olarak sıralayabiliriz. Bu makalede değinmek istediğimiz ise bu gerekçelerin dışında biraz sorumsuzluk, biraz cahillik, vurdumduymazlık, empati eksikliği ve birazda ticari-ekonomik şartlar sebebiyle, çoğu zaman da farkında olunmadan yapılan hayvana şiddet konusunu sizlerle paylaşmak olacaktır.

İçtiğimiz sütlerin, yediğimiz peynir, tereyağı, yumurta ve etlerin nasıl soframıza kadar geldiği ve bunların üretim aşaması çoğu zaman önemsemediğimiz bir konudur. Bizler hep reklamlarda ve filmlerde gördüğümüz ve aslında olmasını istediğimiz bir yaşam şartında yetiştiklerini sanırız bize bu nimetleri sunan ve yaratılma amaçları bu olan canlıların. Hayallerimizde yeşillikler içinde, açık havada, sağa sola koşuşturan ve birbirleriyle oyun oynayan hayvanları görürüz. Evet haklısınız da bu şekilde hayat süren hayvan habitatlarımız mevcut gerçekten de ama bunun oranı nedir diye sorarsanız üzülerek söylemeliyim ki çok fazla değil.

Günümüz ekonomik şartları ve biraz önce saydığımız sorumsuzluk, cahillik ve vurdumduymazlık insan gıdası üretimi için bakılan hayvanların yaşam şartlarını çok fazla olumsuz yönde etkilemektedir. Şimdi sizlere bazı olumsuz örneklerden bahsedeceğim ve biraz sonra yazacaklarımı okuduğunuzda hayvanlara karşı yapılan bu bakım-besleme şartlarının aslında onlara karşı uygulanan bir şiddet olup olmadığının cevabını vicdanınızın sesine bırakacağım.

Normal biyolojik şartları göz önünde bulundurduğumuzda; bir süt ineğinin veya eti için beslenen besi hayvanının konfor sıcaklığı 10-15 santigrat derecedir. 1 dakikada ihtiyaç duyduğu temiz hava miktarı 2-4 metreküptür. Ortamın nispi nem oranı % 50-70 olmalıdır. Bu verileri vermemin amacı ise sizi biraz düşünmeye sevk etmektir. 50 metrekare genişliğinde ve 3 metre yüksekliğinde, 1 veya 2 adet küçük penceresi ve 1 adet kapısı bulunan bir ahır hayal edin. Bu ahırın kapı ve pencerelerinin kışın soğuk girmesin diye yazın ise sinek vs. girmesin diye kapalı tutulduğunu düşünün. Bitmedi 1 hayvanın kısmen geçirerek ağız yoluyla kısmen de gaz çıkarmak suretiyle günde 20-25 metreküp metan gazı ürettiğini, 15-20 litre idrar yaparak ısının da etkisiyle ortama amonyak gazının salındığını ve 38 santigrat derecelik vücut ısılarıyla ortamı sürekli ısıttıklarını ve bu ahırda gerekçesi ne olursa olsun 20 adet hayvan olduğunu düşünün, şimdi o ortamın ne kadar sağlıklı olabileceğini hayal edin. Sıcak, nemli, kötü kokulu, gözünüzü yakan ve nefes almakta zorlandığınız, karanlık ve boğucu bir ortam. Peki sizce bu da bir şiddet değil midir?

Bir buzağı düşünün, kapalı bir ahırda (ağıl) doğmuş ve doğduğu günden itibaren boynuna en fazla 1 metre uzunluğunda bir ip takılmış ve duvara bağlanarak hareket özgürlüğü kısıtlanmış veya annesinin yanından ayrılarak 1,5-2 metrekare kapalı bir buzağı kulübesine konulmuş. Burada amaç annesini sürekli emmesini engellemek ve ahırda serbestçe dolaşmasını önlemek olarak düşünülmüş. Buzağılar doğduktan 5-10 dakika sonra ayağa kalkarlar ve içgüdüsel olarak hemen annelerinin yanına giderek onları emmeye çalışırlar. Bu onların en doğal hakkı ve ihtiyacıdır, bazı işletmeler buna izin verir ama bazıları ise doğar doğmaz annesinden ayırır ve biberonla besleme yöntemini tercih eder. Bu yavru belki de hayatı boyunca annesiyle bir daha yan yana dahi gelemeyecektir. Daha sonra biraz büyür ve o boynuna takılan ip çıkartılır ve daha sağlam olsun diye zincir takılır. Ve o 1 metre uzunluğundaki zincir onun hayatının sonuna kadar boynundan çıkarılmayacak ve hayatını 2 metrekare ile sınırlayacak olan prangasıdır. Bütün ömrü oracıkta geçecektir ve belki gün ışığı bile göremeyecektir. Tek

fiziksel özgürlüğü yatıp-kalkmak olacaktır, adım atmak ve koşmak onun sadece rüyalarını süsleyecektir. Sizce bu şiddet değil midir?

Yumurta üretimi veya et üretimi için kafes sisteminde beslenen tavukların ömürlerini kendi vücut hacimlerinin en fazla 3-4 katı genişliğinde, sürekli yapay ışık ve ısı verilerek aslında biyolojik olarak optimal şartların sağlanmaya çalışıldığı ama fiziksel hareket özgürlüklerinin kısıtlandığı, kanatlı olmalarına rağmen kanat çırpmayı bilmedikleri hâpishanelerde geçirmeleri bir şiddet değil midir? Endüstriyel üretimin yapıldığı hayvan barınaklarının bu kötü örneklerini çoğaltmak mümkündür. Ama bu konuda daha duyarlı işletmelerin olduğunu, iyi ve uygun şartlarda üretim yaptıklarını da söylemek gerektiğini göz ardı etmemeliyiz.

Her ne gerekçe ile olursa olsun tüm canlıların doğalarına, fiziksel ve biyolojik yapılarına, duygularına ve hayallerine uygun şartlarda yaşama hakkı vardır. Bunun sağlanmadığı her türlü koşul şiddet olarak değerlendirilmeli ve her birimiz üzerimize düşeni gücümüz nispetinde yapmalıyız. Bu insan olmamızın gerekliliğidir. Bu yazımda size belki de farkında olmadığınız veya bilmediğiniz bir hayvana şiddet türünde farkındalık oluşturmak istedim. Bize düşen bilimin ve vicdanımızın sesini dinlemektir. Sevgi ve saygılarımla...